ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Η-Π 1889.652 → σελ. 5 [illegible]

ΒΙ 3648

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
Α1.Σ2.Φ14.0021

Ο ΦΩΣΚΟΛΙΣΜΟΣ

ΕΝ ΙΤΑΛΙΑ

82 1149

Η ΙΤΑΛΙΑ δὲν ἀπέκαμεν ἔτι παντοιοτρόπως ἐκδηλοῦσα τὸν ἐξαιρετικὸν αὐτῆς πρὸς τὸν Φώσκολον θαυμασμόν. Ὑπουργοὶ παρέλαβον πρὸ δεκαπενταετίας τὰ ὀστᾶ του ἀπὸ τοῦ φιλοξένου τῆς Ἀγγλίας ἐδάφους, ἡ δὲ ἀνακομιδὴ αὐτῶν εἰς τὴν πόλιν τῶν ἀνθέων περιεβλήθη τὸν χαρακτῆρα πανδήμου ἐθνικῆς πανηγύρεως. Σύλλογοι ἱδρύονται ὁσημέραι πρὸς τιμὴν αὐτοῦ· διαπρεπεῖς λόγιοι ὡς ἀποκλειστικὸν θέμα τῶν ἀσχολιῶν των εἰς ἑαυτοὺς προβάλλουσι τὴν μελέτην τῶν πονημάτων του ἢ τὴν ἀφήγησιν τοῦ πολυκυμάντου βίου του· ὁδοὶ ἐν μεγαλοπόλεσι βαπτίζονται διὰ τοῦ ὀνόματός του, τὸ δὲ σπουδαιότατον πάντων, τὸ ἐπώνυμόν του προσέλαβεν ἤδη τὰς ἰδιαζούσας ἐκείνας ἐπιπροσθέτους καταλήξεις, αἵτινες ἐμφαίνουσι τὰ ὑπὸ τῶν μεγαλουργῶν ἀνδρῶν ἱδρυόμενα συστήματα καὶ τοὺς θιασώτας αὐτῶν. Ἡ θετὴ αὐτοῦ μήτηρ, ἡ περιβάλλουσα διὰ τοσαύτης λατρείας τοῦ Ζακυνθίου ποιητοῦ τὸν τάφον, ἠθέλησεν οἱονεὶ ν' ἀναπληρώσῃ παρ' αὐτῷ τὰς ζοφερὰς ἡμέρας, ἃς μακρὰν αὐτῆς ἐν ὑπερορίᾳ διήνυσεν· ἡ δὲ πρώην αὐτῆς πρωτεύουσα, ἡ τὰ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

όστᾶ αὐτοῦ ξενίζουσα, ἐνόμισεν ὅτι περικλείουσα τοιοῦτον θησαυρὸν ἐν τῷ κόλπῳ της δύναται ν' ἀμεριμνήσῃ περὶ τοῦ στέμματος, ὅπερ ἀπ' αὐτῆς ἀφῃρέθη.

Ἀλλὰ διατί ἡ ἀποκλειστικὴ αὕτη ὁλοκλήρου λαοῦ πρὸς τὸν ἄνδρα ἀφοσίωσις ; Κατὰ τί ὑπερέχει τοσοῦτον τῶν ἄλλων ὁμοτέχνων του, ὥστε νὰ ἐγείρηται μονόσκηπτρος ἐν τῷ τῆς νεωτέρας Ἰταλίας ποιητικῷ πολυανδρίῳ ; Διέγραψε λοιπὸν ἡ Ἰταλία ἐκ τῶν πινακίδων τῆς ἱστορίας της τὰ ὀνόματα τοῦ Μόντη, τοῦ Μανζόνη, τοῦ Λεοπάρδη ; Ἀληθεύει ὅτι οἱ ποιηταὶ οὗτοι δὲν ὑπέστησαν τοὺς διωγμοὺς τῶν τυράννων, ἀλλὰ τίς δύναται ὡς πρὸς τοῦτο νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν πολυπαθῆ τῆς Σπιλβέργης δεσμώτην κατασκευάζοντα ἐν τῇ εἱρκτῇ αὐτοῦ περιπόδια διὰ τῆς αὐτῆς ἐκείνης χειρός, ἥτις ἐχάραξε τοὺς στίχους, τοὺς ἀρδεύσαντας δι' ἀδόλων δακρύων τὴν ὑπὸ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου τῶν παθῶν καυτηριασθεῖσαν ψυχὴν τοῦ Βύρωνος ;

Εἰς τί λοιπὸν ἔγκειται ἡ παρὰ παντὸς Ἰταλοῦ ἀνομολογουμένη ὑπεροχὴ τοῦ Φωσκόλου ; Εὐχερὴς ἡ ἀπάντησις. Οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι πάσης ἱστορικῆς περιόδου ἐπιδρασάσης πολὺ ἢ ὀλίγον ἐπὶ τὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει ἢ ἑνὸς ἔθνους ἰδίᾳ προΐσταται κατ' ἀπαράβατον νόμον δαιμόνιός τις ποιητής, ἔνσαρκον μνημεῖον τῶν πόθων, τῶν δοξασιῶν καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν κακιῶν τῆς ἐποχῆς του, παραλαμβάνων πάντα ταῦτα ἐκ τοῦ πε-

ριστοιχίζοντος αὐτὸν κόσμου, ἀποδίδων δὲ αὐτὰ πάλιν μετουσιωθέντα ἐν τῇ χοάνῃ τῆς διανοίας του καὶ περιβεβλημένα τὸ κῦρος τῆς μεγαλοφυΐας του. Δὲν ἠπατήθη λοιπὸν ὁ εἰς νέον βίον κληθεὶς ἰταλικὸς λαὸς ὅταν ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Φωσκόλου διεῖδε τὰ στοιχεῖα τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς αὐτοῦ ἀναπλάσεως, ἀναγορεύσας αὐτὸν ἱεροφάντην τῆς ἐθνεγερσίας του, χορηγὸν τῆς ἀνακαινισθείσης πνευματικῆς αὐτοῦ κινήσεως. Ἐὰν τὸ μοναρχικὸν καὶ θρησκευτικὸν τοῦ Δάντου ποίημα, ὁ μεγαλοπρεπὴς ἐκεῖνος τρίπους τοῦ μεσαιωνικοῦ μυστικισμοῦ, παρεβλήθη προσφυῶς ὑπό τινων πρὸς ὀξυκόρυφον γοτθικὴν μητρόπολιν, ἧς ὑπέρκειται ὁ σταυρὸς ὡς κορύφωμα τοῦ ἰδεώδους κόσμου, ὃν τὸ οἰκοδόμημα συμβολικῶς ἀπεικονίζει, τὰ καλλιτεχνήματα τοῦ Φωσκόλου, κλασικὰ μὲν τὸ εἶδος, πλὴν περιρρεόμενα ὑπὸ τῆς ἀκτινοβολίας χειραφετηθέντος κόσμου, δύνανται νὰ συγκριθῶσι πρὸς κίονας δωρικοῦ ἢ κορινθιακοῦ ρυθμοῦ, ἐφ' ὧν ἀνεπετάσθη τὸ ἔμβλημα τῆς νεωτέρας καὶ εὐγενεστέρας τῶν κατακτήσεων· — ἡ σημαία τῆς ἐλευθερίας.

Ἵνα δυνηθῇ τις νὰ πεισθῇ περὶ τῆς, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἀναμφισβητήτου ὀρθότητος τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου, ἀνάγκη ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὴν ἐποχήν, ἐν ᾗ ἐγεννήθη καὶ ἠνδρώθη ὁ ποιητής, εἰς τὸν αἰῶνα ἐκεῖνον, che veramente balbetta, ὡς μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ δριμύτητος τὸν ἀπεκάλεσεν ὁ Ἀλφιέρης. Πλὴν ὁ αἰὼν οὗτος δὲν ἐψέλλιζεν ὡς τὸ εὔελπι βρέφος, ὅπερ διὰ τῶν ἀνάρθρων αὐτοῦ φθόγγων

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

προανακρούεται ἐνίοτε τὴν ἐπαγωγὸν ἢ κεραύνειον εὐγλωττίαν τοῦ μέλλοντος, ἀλλ' ὡς ὁ ἡμίπληκτος τυμβογέρων, ὁ παραπαίων ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ παρελθόντος. Τὴν Ἰταλίαν ἐνέμετο τότε ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον ἡ πολὺ δυστυχῶς παραταθεῖσα ποιητικὴ ἐκείνη προσωπιδοφορία, ἡ λίαν εὐφήμως κληθεῖσα *Ἀκαδημία τῶν Ἀρκάδων ποιμένων*, παραλαβόντων μόνον παρὰ τῆς ἀρχαίας τέχνης τὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτῆς περιβολήν, κολπουμένην ἀπειροκάλως περὶ τὰς ἀναπήρους αὐτῶν ἰδέας, ὡς ὁ χιτὼν ἀθλητοῦ περὶ τὸν θώρακα φθισιῶντος. Ἡ θρησκεία, ἡ πατρίς, ὁ ἔρως, οἱ τρεῖς οὗτοι παράγοντες πάσης γονίμου ἐμπνεύσεως, ἡ τρίχορδος αὕτη λύρα τῆς καρδίας, ὡς λίαν προσφυῶς τὴν ἀπεκάλεσεν ὁ Ρεγάλδης, δὲν ἐτάραττον διὰ τῶν ἐπιτακτικῶν αὐτῶν ὁρμῶν τοὺς ὕπνους τῶν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνυπόπτων τούτων δολοφόνων τῆς τέχνης· ἡ ποίησις ἐκπατρισθεῖσα ἐκ τοῦ ἀπείρου, τοῦ φυσικοῦ αὐτῆς ἐνδιαιτήματος, κατεβιβάζετο ὑπ' αὐτῶν εἰς τὴν χαμαίζηλον ἰδιότητα παιδιᾶς μεμορφωμένων ὁμηγύρεων, ὡς παρὰ τοῖς νεωτέροις τὰ ἔνσαρκα αἰνίγματα καὶ αἱ δραματοποιούμεναι παροιμίαι. Ἐὰν τὰ εἴτε νικῶντα εἴτε ἡττώμενα, δοῦλα ὅμως πάντοτε τῆς Ἰταλίας τέκνα, ἐξέπεμπον ἀποθνήσκοντα ὑπὲρ ξένου ἀγῶνος τοὺς γόους τῆς ἀγωνίας των, ποίαν οἰμωγὴν δὲν κατεσίγαζεν ἡ ὑπὸ τῶν φενακοφόρων τούτων ποιμένων ἐξυμνουμένη φωνὴ καλλικελάδου εὐνούχου; Ἡ Βεατρίκη, ἡ ὁδηγήσασα τὸν Δάντην εἰς τὸν

παράδεισον, ἡ Ἐλεονώρα, ἥτις δὲν ἀνύψωσε μέχρις αὐτῆς τὸν Τάσσον, ἀλλὰ μέχρις αὐτοῦ ἀνυψώθη, ἠδύναντο ἆρά γε νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὴν Νίκην ἢ τὴν Ἀμαρυλλίδα, τὰς ποιητικὰς ταύτας πλαγγόνας τῶν πολιῶν ἐκείνων νηπίων;

Πλὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν στιχηρῶν τούτων φληναφημάτων ἐνέσκηψεν ἡ καταιγὶς τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐπαναστάσεως, μεταβαλοῦσα τήν, κατὰ τὴν γερμανικὴν ἔκφρασιν, ὀργανικὴν ἐκείνην τῆς Ἰταλίας στασιμότητα εἰς ἀτελεύτητον πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν κυκεῶνα. Ὁ ἐν Γαλλίᾳ δημοκρατικὸς προέγραφεν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν συνελεύσεών του τοὺς πολεμίους τοῦ συστήματός του· ὁ ἐν Ἰταλίᾳ συνωμότης ἐσκευώρει εἰς τὸ βάθος τῶν ὑπογείων του τὸν θάνατον τοῦ πραγματικοῦ ἢ ὑποτιθεμένου δυνάστου του· ἡ Γαλλία ἤγειρεν ἐν εἰδεχθεῖ θριάμβῳ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Εὐρώπης ὅλης τὴν βασιλοκτόνον λεπίδα τῆς λαιμητόμου της· ἡ Ἰταλία ἔκρυπτεν αἰσχυντηλῶς εἰς τὸ σκότος τὴν δολοφόνον αἰχμὴν τοῦ ἐγχειριδίου της. Οἱ θεσμοί, τὰ δόγματα, αἱ κοινωνικαὶ τάξεις, τὰ πάντα συνεφύροντο ἐν βδελυρᾷ καταπτώσει· ἐὰν δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ζοφερᾶς ταύτης θυέλλης ἐπέλαμπον ἀκτῖνες ἐπιστήμης καὶ τέχνης, αὗται, κατὰ τὴν ῥῆσιν συγγραφέως τινός, ὡμοίαζον πρὸς τὸν ἥλιον τῶν πρώτων τῆς κοσμογονίας ἡμερῶν, ὅστις ἐφώτιζε τὸ χάος χωρὶς νὰ δύνηται νὰ τὸ γονιμοποιήσῃ. Ὁ λαὸς ἐπάτασσε τὴν ἐλευθερίαν κατακρεουργῶν τὸν Basville, ἡ βασιλεία ἐκαρατόμει τὴν φιλοσοφίαν ἐν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τῷ προσώπῳ τοῦ Pagano· ὁ κλῆρος μετέτρεπε τὸ ἐξομολογητήριον, τὸν ὅρμον τοῦτον τῆς ἀλγούσης καρδίας, εἰς χαλκεῖον ῥαδιουργίας καὶ φόνου· ἡ δὲ γυνή, ἡ μαλάξασα πολλάκις διὰ τῆς γοητείας αὐτῆς τὴν ἀγριότητα τοῦ περὶ αὐτὴν κόσμου, ἡ ἶρις αὕτη τῶν κοινωνικῶν λαιλάπων, περιεβάλλετο, ἵνα μᾶλλον σαγηνεύσῃ τὸν ἄνδρα, τὸν ἱματισμόν, ὃν αἱ σύγχρονοι αὐτῆς γαλλίδες ἀφιέρουν εἰς τὴν λαιμητόμον.

Ὑπὸ τοιαύτης ἀτμοσφαίρας περιεβάλλετο ὁ Φώσκολος, ὅταν τὸ ἀψευδὲς τῆς μεγαλοφυΐας ἔμφυτον τῷ ἀπεκάλυψε τὸν προορισμόν του. Ἡ Ἰταλία ὤφειλεν ἀντὶ πάσης θυσίας ν' ἀνεγερθῇ ἐκ τοῦ βόθρου, εἰς ὃν κατέπεσεν· ἔμελλε ν' ἀνοικοδομηθῇ ἡ θρησκεία της, ν' ἀναπλασθῶσι τὰ ἤθη της, ν' ἀνακαινισθῇ τέλος ἐκ βάθρων ἡ κοινωνία της. Ἓν ξίφος ἠδύνατο μόνον νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ θαῦμα τοῦτο· τὸ ξίφος, ὅπερ ἐνίκα ἐν Ἀρκόλῃ καὶ Μαρέγγῳ, τὸ ξίφος, ὅπερ ἐσφυρηλάτησε μὲν ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία δὲ ἠκόνησε. Πλὴν ἡ κεφαλὴ ἐκείνη, ἐν ᾗ, κατὰ τὰς ἐλπίδας τῶν ἰταλῶν πατριωτῶν, ἐκυοφορεῖτο ἡ ἐλευθερία τῆς χερσονήσου, κατέλειπε τὸν στέφανον τῆς δόξης ἀντὶ τοῦ διαδήματος τῆς δεσποτείας· ὁ Σκηπίων μετεβάλλετο εἰς Καίσαρα, εἰς ὃν οἱ ἐξαπατηθέντες Ἰταλοὶ διὰ στόματος τοῦ Καισαρότη ηὔχοντο, ὅπως ἀναδειχθῇ πράγματι Καῖσαρ, ἕνα Βροῦτον. Τὸ ἔργον, ὅπερ τὸ ξίφος δὲν ἐπετέλεσεν, ἡ λύρα ἠθέλησε νὰ ἐπιχειρήσῃ, μεταβάλλουσα οὐχὶ σπανίως τὴν χορ-

δὴν αὐτῆς εἰς νευρὰν τόξου, καὶ δι' αὐτῆς ἀκοντίζουσα βέλος ἀντὶ ᾄσματος· ποιητὴς στρατιώτης ἀπεφάσισε ν' ἀνεγείρῃ ὑπεράνω τῶν θρόνων καὶ τῶν στεμμάτων τὴν, κατὰ τὸν Πράτην, σκηπτοῦχον ἁρμονίαν του, ἀναδεικνύων αὐτήν, οὐχὶ πλέον ἀέργων ἐντρύφημα, ἀλλὰ κοινωνικὴν ἀποστολήν. Ὁ στίχος ἔμελλε τοῦ λοιποῦ, ὡς ἄλλο πρόσταγμα, νὰ ῥυθμίζῃ τὸ βῆμα τοῦ ἀναγεννωμένου ἔθνους.

Πλὴν τίνι τρόπῳ ἠδύνατο νὰ ἐξημερωθῇ ἡ ὑπὸ τοσούτων ἀτιθάσσων παθῶν οἰστρηλατουμένη ἐκείνη κοινωνία; Πῶς νὰ παλινορθωθῇ ἡ θρησκεία ἐκείνη, ἣν ὁ πέλεκυς τῶν βασιλέων καὶ ἡ σκαπάνη τῶν ὁμάδων ἐναλλὰξ κατεκρήμνιζον; Πῶς ν' ἀναστηλωθῶσιν οἱ βραχίονες τοῦ Σταυροῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐκείνου, ἐφ' οὗ πρὸ ὀλίγου ἠγείροντο αἱ δοκοὶ τῆς λαιμητόμου; Εἷς μόνος τρόπος ὑπελείπετο εἰς τὴν τέχνην ὅπως μαλάξῃ τὸν πέριξ αὐτῆς ὠρυόμενον κόσμον· ἔπρεπε ν' ἀνοικοδομήσῃ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν πολυθεΐαν, οὐχὶ ὡς πρότυπον πολιτικοῦ ἢ θρησκευτικοῦ καθεστῶτος, ἀλλ' ὡς πλαστικὸν σύμβολον τοῦ Ὡραίου, τὴν πολυθεΐαν ἐκείνην, εἰς ἣν προσέφερε καθημερινὴν θυσίαν ὁ Γκαῖτε, ἣν μετὰ στεναγμῶν ἀνεκάλει ὁ Σχίλλερος. Νέα φιλολογία καὶ ποίησις ἔμελλον νὰ ἱδρυθῶσι, διαπνεόμεναι μὲν ὑπὸ τῆς ψυχῆς τῆς νέας ἐποχῆς, πλὴν περιβεβλημέναι τὴν φεγγοβολὴν παρελθόντος κόσμου· ἡ ῥῆσις τοῦ Σχενιέρου, sur des pensers nouveaux faisons des vers antiques, ἔπρεπε νὰ τεθῇ εἰς πλήρη ἐφαρμογήν. Ἐν τῷ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

προγράμματι τῆς ἠθικῆς ἀναπλάσεως τῆς Ἰταλίας τὸ Ὡραῖον ἔπρεπε νὰ τιθασσεύσῃ τὴν ἐξηγριωμένην κοινωνίαν· ἐκ τῆς ἡμερώσεως ταύτης ἔμελλε νὰ προέλθῃ ἡ μόρφωσις τῶν ἠθῶν, ἐκ ταύτης δὲ τὰ θαύματα τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης. Καὶ ἰδοὺ τὸ πρόγραμμα τοῦτο θαυμασίως ἐκτυλισσόμενον ἐν τῇ τριλογίᾳ τῶν *Χαρίτων*· ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Ἑστία, ἡ Παλλάς, ἰδοὺ οἱ τρεῖς σταθμοὶ τοῦ ἀνακαινιζομένου ἔθνους.

Ἡ κοινωνία λοιπὸν κατηρτίσθη· τὸ μειδίαμα τῆς καλλονῆς καὶ τῶν παρομαρτούντων αὐτῇ θελγήτρων ἐφυγάδευσε τὴν Ἐριννὺν τῆς σφαγῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως· ἡ αἰδὼς τῆς γυναικός, ἡ ἁγνότης τῶν οἰκογενειῶν ἀνεβλάστησαν ἐκ τῆς ἐπελθούσης γαλήνης· τὸ ξίφος μετεβλήθη εἰς σμίλην, τὸ βέλος εἰς χρωστῆρα. Αἱ αἱματόρρυτοι αὔλακες βρίθουσιν ἐλπιδοπαρόχων σταχύων· τὰ ἀπέραντα πεδία τῶν ἀδελφικῶν πολέμων μετεβλήθησαν εἰς ἀκμαζούσας πόλεις. Πλὴν ἡ ἀνορθωθεῖσα αὕτη κοινωνία χρήζει ἑνὸς πολιτεύματος καὶ μιᾶς θρησκείας· πολιτεύματος, ὅπως βιοῖ ἐν εὐνομίᾳ μέχρι τοῦ τάφου, θρησκείας ὅπως βιοῖ εὔελπις πέραν τοῦ τάφου. Τὸ πολίτευμα τοῦτο δὲν πρέπει νὰ καλῆται δημοκρατία ἢ ἀριστοκρατία, ἀλλ' *ἰσότης*· ἡ θρησκεία αὕτη δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζηται χριστιανισμός, ἰουδαϊσμὸς ἢ μωαμεθανισμός, ἀλλ' *ἀθανασία*. Διατί ἐπὶ τῶν ὀστῶν τοῦ ἀλαζόνος πλουσίου νὰ ἐγείρηται καλλιμάρμαρον μαυσωλεῖον, τὰ δὲ πτώματα τῶν ἀποκλήρων τῆς τύχης νὰ συμφύρωνται ἐν τῷ αὐτῷ ἀνω-

νύμῳ λάκκῳ; Ποσάκις ἐν τῷ λάκκῳ τούτῳ ἐτάφη κεφαλὴ περιλαβοῦσα τὸ ἄπειρον δι' ἑνὸς λογισμοῦ της, καρδία διαδραμοῦσα δι' ἑνὸς παλμοῦ της τὴν αἰωνιότητα! Ποσάκις ἐπὶ τοῦ λάκκου τούτου ἐστήθη τὸ ἰκρίωμα, καὶ θρόμβοι κακούργου αἵματος κατέβρεξαν τὸν περιφρονούμενον τάφον! Ὄχι, οἱ καθεύδοντες ἐκεῖνοι ἄνθρωποι δὲν ἀπέθανον· οὗτοι συνδιαλέγονται ἔτι μετὰ τῶν ζώντων, ἐπὶ δὲ τῆς πλακός των τότε μόνον φύεται τὸ ἄνθος, ὅταν τὴν διαβρέχῃ τῆς ἀγάπης τὸ δάκρυ.

Ἰδοὺ μεθ' ὁποίου πάθους καὶ εὐφραδείας ὁ ποιητὴς κηρύττων εἰς τοὺς *Τάφους* του τὴν ἰσότητα καὶ τὴν ἀθανασίαν πληροῖ ὡς ἄλλος πνευματέμφορος νομοθέτης τὴν διττὴν ἀνάγκην τῆς εἰς νέαν ζωὴν κληθείσης κοινωνίας. Πλὴν κάτι τι ὑπολείπεται ἀκόμη· δὲν ἀρκοῦσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἠπιότης τοῦ χαρακτῆρος, ἡ ἁγνότης τῶν ἠθῶν, ἡ ζέσις τῆς εὐσεβείας, ἡ ἀφοσίωσις εἰς τοὺς νόμους· τὸ ἠθικὸν τοῦτο οἰκοδόμημα, αἰσίως περατωθέν, πρέπει νὰ ἐπιστεγασθῇ διὰ τοῦ ἔρωτος. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἐκπολιτισθέντος ἀνθρώπου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁλοσχερῶς ἐξαγνισθεῖσα ἐὰν ἐν αὐτῇ δὲν ἐμφωλεύσῃ τὸ αἴσθημα ἐκεῖνο, κίνητρον πρὸς μεγαλουργίαν, δημιουργὸν νέων κοινωνιῶν, συνεκτικὸς κρίκος τῆς πλάσεως. Καὶ ἰδοὺ τέλος καταδήλως ἀναφαινόμενον ὑπὸ τὴν ἀρχαιοπρεπῆ αὐτοῦ περιβολὴν τῆς νεωτέρας ἐποχῆς τὸ πνεῦμα. Πλὴν ἐνταῦθα δὲν πρόκειται πλέον περὶ τοῦ ἡδυπαθοῦς ἐκείνου ἔρωτος τῆς κλασικῆς ἐποχῆς, τοῦ ἐκπνέοντος μετὰ τὴν ἀπόλαυσιν καὶ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

μόνον πρὸ τῆς ἀπολαύσεως ἀναβιοῦντος· πρόκειται περὶ τοῦ ἔρωτος τοῦ τελεσιουργοῦ, τοῦ ὑπερφυοῦς, ὅστις ἐν τῇ λατρευομένῃ γυναικὶ διορᾷ τὴν πλήρωσιν ἑνὸς ὀνείρου, τὴν ἐνσάρκωσιν ἑνὸς ἰνδάλματος. Ὁ ἔρως οὗτος δὲν εἶναι ἀκτὶς ἡλίου ἐπιπαίζουσα ἐπὶ τοῦ κάλυκος τοῦ ἄνθους ἢ ἐπὶ τοῦ πτίλου τῆς χρυσαλλίδος· εἶνε φλὸξ δημιουργοῦσα ἢ κατερειποῦσα, πυρὴν, περὶ ὅν στοιχειοῦται νέος κόσμος ἢ κρατὴρ, ὑφ' ὃν ἀσπαίρει κόσμος καταρρεύσας. Τοιοῦτός ἐστιν ὁ ἔρως τοῦ Ὄρτις πρὸς τὴν Θηρεσίαν· ἡ εἰκὼν τῆς ἐρωμένης οὐ μόνον δὲν διεγείρει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἐρῶντος τὰς βεβήλους ὁρμὰς τῆς ὕλης, ἀλλ' ὡς ἄλλος θώραξ ἀδαμάντινος προφυλάττει αὐτὸν κατὰ πάσης σαγηνείας, κατὰ πάσης ἀποπλανήσεως. Ὁ μηδέποτε πρὸ τῶν τυράννων κύψας τὸ μέτωπον κλίνει τὸ γόνυ ἐνώπιον τῆς ἀγαπωμένης παρθένου· τὸ μειδίαμά της ρυθμίζει τὴν πορείαν του, ἡ κατήφεια αὐτῆς ἐλέγχει τὰς παρεκτροπάς του, τὸ φίλημά της ἀποθεοῖ τὴν ἀρετήν του. Πλὴν ὁ ἐραστὴς δὲν ἀπεξεδύθη τὸν πολίτην· ἡ Θηρεσία καὶ ἡ Ἰταλία ἐναλλάσσονται ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ· ἀμφότεραί εἰσιν ὡραῖαι καὶ δοῦλαι, ἀμφότεραι προσδοκῶσιν ἐλευθερωτήν. Ἆρά γε ἡ Θηρεσία, ἥτις ὑπείκει εἰς τὰς δεσποτικὰς τοῦ πατρός της θελήσεις, δὲν εἶναι ἡ Ἰταλία, ἥτις ὑποκύπτει εἰς τὰς ἀπανθρώπους βουλὰς τῶν τυράννων της; Ὁ μοιραῖος δεσμὸς, ὁ ὁποῖος καταθλίβει τὴν νεάνιδα, δὲν εἶναι τάχα ἡ ἀπαισία ἅλυσις, ἥτις δεσμεύει τὴν πατρίδα; Ὄχι, δὲν ἐπιβουλεύεται ὁ Ὄρτις τὴν τιμὴν τῆς

μετ' ὀλίγον ἐγγάμου γυναικὸς μεταδίδων αὐτῇ τὴν καταβιβρώσκουσαν τὴν καρδίαν του φλόγα· ἐκεῖνο, ὅπερ μελετᾷ, δὲν εἶναι μοιχεία, ἀλλὰ χειραφέτησις.

Δὲν ὑπερῇρε λοιπὸν ἡ Ἰταλία τὴν ἀξίαν τοῦ ἀοιδοῦ ἐκείνου, ὅστις, ἡγούμενος τῆς ἀνακαινιζομένης κοινωνίας της, ὡς οἱ βάρδοι τοῦ μεσαίωνος προεπορεύοντο τῶν μαχομένων στρατιῶν, προεχάραξεν, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τὰ διάφορα στάδια τῆς ἐθνικῆς αὐτῆς παλιγγενεσίας καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῆς ἀναπλάσεως. Οὗτος πρῶτος ἵδρυσεν ἐν τῇ φιλολογίᾳ τοῦ ἀναγεννωμένου ἔθνους τὴν ἀστικὴν ἐκείνην σχολὴν, ἥτις δὲν θέλγει ἐκθηλύνουσα, ἀλλὰ διδάσκει ἀνδρίζουσα· τοιουτοτρόπως δὲ, παρὰ τὸ ἔθος τῶν ἐν τῇ ξένῃ γῇ βιωσάντων πλείστων ἰταλῶν ποιητῶν ἢ λογίων, δὲν μετέτρεψε τὸν οἶστρόν του εἰς ἄζηλον προαγωγέα ἡγεμονικῶν ἐρώτων, ἀλλ' ὡς ἄλλος ἐθνικὸς ἱεραπόστολος προσεπάθησε διὰ τῆς ἐκτυλίξεως τῶν ἰταλικῶν ἀριστουργημάτων νὰ προσηλυτίσῃ τοὺς ξένους εἰς τὴν ἀγάπην τῆς γῆς τῶν πατέρων του. Καὶ δικαίως μὲν αὕτη τὸν κατέταξε μεταξὺ τῶν δαιμονίων ἐκείνων νεκρῶν, ὧν ἕκεν ἀπεδείχθη πολλάκις ζῶσα· ἂς ἐνθυμῆται ὅμως πάντοτε ὅτι ὁ Ἕλλην ἐκεῖνος δὲν παρίσταται ἐκεῖ ὡς υἱὸς αὐτῆς, ἀλλ' ὡς πρεσβευτὴς παρ' αὐτῇ τῆς χώρας ἐκείνης, ἐν ᾗ ἐγεννήθη, καὶ ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς ὁποίας συνηγορεῖ διὰ τῆς ἀφώνου παρουσίας του πολὺ ἀποτελεσματικώτερον ἢ διὰ τῆς εὐφραδεστέρας ἀγορεύσεως. Ἐπὶ τῆς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

γῆς, ὅπου κεῖται τεθαμμένος ὁ Φώσκολος, δὲν πρέπει νὰ σκευωρῆται οὐδὲν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, διότι, ἂν τοῦτο συνέβαινεν, ἡ Ἰταλία θὰ ἤκουε φωνὴν ἐξερχομένην ἀπὸ τοῦ Πανθέου της καὶ λέγουσαν· «Ὄχι, δὲν μὲ ἐθάψατε εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων μου· μὲ περιεβάλετε δι' ἀπατηλῆς πομπῆς, ἵνα ὀδυνηρότερον παρατείνητε τὴν ἐξορίαν μου!»

ΜΕΜΝΩΝ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ—ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Η «ΑΥΓΗ.»

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ